

SLOVENEK

Političen list za slovenski narod.

Narednine in inserate sprejema upravništvo v Katol. Tiskarni Kopitarjeve ulice št. 2.

Rekopis se ne vračajo, nefrankovana pisma ne vprejemajo.

Uredništvo je v Semeziških ulicah št. 2, I., 17.

Izhaaja vsak dar, izvzemši nedelje in praznike ob pol 6. uri popoldne.

za pošti prejemaj:
za
celo leto naprej 26 K — h
pol leta — 13 — „
četrt — 6 — 50 „
mesec — 2 — 20 „
V upravništvu prejemaj:
za
celo leto naprej 20 K — h
pol leta — 10 — „
četrt — 6 — „
mesec — 1 — 70 „
Za pošiljanje na dom
30 h na mesec.

Štev. 135.

V Ljubljani, v torek, 16. junija 1903.

Letnik XXXI.

Kaj bo?

Osem let je, odkar je bil zlimal baron Schwegel alijanco nemške stranke, s takozvano narodnonapredno stranko slovensko.

Kaj pomeni ta alijanca za Slovence v obče, smo v našem listu že opetovano in detajlirano dokazali.

Glasilo napredne stranke nas je vedno z njemu lastno surovostjo zavračalo, češ ta alijanca slovenstvu ničesar ne škodi, temveč je le »liberalna barijera« proti »klerikalcem«.

Sedaj nam je v veliko zadoščenje, ko je celo dr. Tavčarjev »Narod« začel dvomiti o tej zvezi, češ odij te zveze leži na liberalcih, koristi jim pa ne prinaša tiste, ki so jo pričakovali.

Da! stvar je odijozna in za Slovence neizmerno škodljiva, ali koristi je ta zveza liberalcem vendar prav zadosti prinašala.

Saj so vsled zveze postali prvaki dr. Tavčar in Hribar z Nemci sovladajoča stranka v deželi in »klerikalci«, kateri so reprezentanti ogromne večine v deželi, jedo grenki kruh opozicije.

Liberalci dele v deželi »groše« in »knote«, — seveda po milosti Schwegla, — in se solnijo v milosti vladnega sistema v deželi.

Večje strankarske koristi jim ta zveza pa ne more donášati. Ali nekaj drugega je, kar dela slovenske liberalce sentimentalne, in to je, da vzlic veliki moči, katero jim daje pozicija, katero so prejeli v deželni upravi vsled zveze, da vzlic tej moči niso mogli oslabiti naše stranke.

Poskušali so vse! Vplivali so na učiteljstvo, da se eksponuje zanje po deželi, več kakor je prav in učiteljem koristno; v deželnem odboru so kolikor mogoče favorizovali liberalne prišaste; v cestnih in okraj. šolskih odborih so klerikalce v kolikor so mogli iztrebili, s kratka: izrabili so svojo moč in upliv do skrajnosti — ali trajnih političnih uspehov niso nikahih dosegli.

Naša stranka stoji danes konsolidovana in močnejša kakor kdaj poprej.

To jih peče, da niso mogli niti s pomočjo zveze naše stranke uničiti ali vsaj oslabiti, zato so postali sentimentalni celo pri »Narodu«, da tarnajo: »odij zveze leži na nas, ali koristi, ki smo jih od nje pričakovali, nimamo«.

Ali zadnja leta so poskusili še jedno sredstvo, da uničijo »klerikalce«.

Dvignili so veliko in v sredstvih brezstidno kampanjo v svojem moniteurju proti duhovstvu in tudi direktno proti veri.

Verske resnice o Kristusovem božanstvu, o Mariji itd. vse to so negirali v »Narodovih« predalih s cinično brezstidnostjo.

Da so duhovnike domače in tuje obizgali z gnojnico in jih sistematično predstavljali kot ignorante in moralne propalice, to je itak znano. Mi se niti ne vznemirjamo, ko te produkte v »Narodu« beremo, kajti to spada v železno orožarno bojnih sredstev tega lista.

Ta proticerkvena in tudi protiverska kampanja ima namen izpodkopati ugled naše duhovščine in ji vzeti vpliv, ki ga ima nedvomno v javnem življenju. — Da so s takim pisarenjem nekaj škode napravili, kdo bi tajil; vendar glavni namen, spraviti duhovščino v obče ob veljavo in vpliv, se jim je pa do cela ponesrečil. In to dela gospodo okolu »Naroda« malodušno, da je začela dvomiti o strankarski koristnosti zveze z Nemci.

Drugo sredstvo, s katerim so upali uničiti klerikalce, je pa brezvestna kampanja proti gospodarski organizaciji v deželi.

Ustanovili so si takozvano »Trgovsko in obrtno društvo«. Pod plaščem, da ščitijo koristi trgovcev, so razpletli po celi deželi nekako organizovano ovađustvo. Letos so celo poslali na svoje člane neko okrožnico, da naj vohajo in špijonirajo za vsakim korakom, ki ga napravi kakšna »klerikalna« posojilnica ali gospodarsko društvo, in naj to poročajo trgovskemu društvu, ki bo storilo potem nadaljne korake.

Ali kakor kaže, tudi ta organizovani »Spitzelsystem« ne nosi tistega sadu, ki so

si ga obetali. Škode organizaciji in posredno gospodarski moči slovenskega ljudstva pač lahko nekaj napravijo, ali da bi s takimi nizkimi sredstvi uničili gospodarsko organizacijo, tega sedaj sami nič več ne verjamejo.

Paralelno s tem organizovanim vohanstvom je pa tudi »Narod« dan na dan napadal organizacijo.

Sedaj je to, sedaj zopet ono društvo vzel na piko in napovedoval splošni »krach« »klerikalne« organizacije.

Lansko leto je bil »Narod« glede napadov na klerikalne posojilnice na višku, ko je ob priliki razkritja nečuvne defraudacije v »Sveto Vavilski založni« v Pragi delal sistematično na to, da vprižori run na naše denarne zavode... Mi smo tisto lopovstvo z vso mirnostjo ali tudi odločnostjo ožigosali bili.

Tisti nečuvni napadi sicer niso prav nič škodovali posojilnicam, kajti živ krst se ni zmenil za tisto zlobno namigavanje in prometa je bilo 1. 1902 izdatno več kakor preje. Ali dvoje je značilno iz tiste »Narodove« kampanje proti posojilnicam na Kranjskem.

Prvič se je pokazalo, kako nizko je padlo glasilo narodno napredne stranke, da bi mu ne bilo nič, ako bi bil s svojim lopovskim pisarenjem napravil run in uničil tisoče in tisoče eksistenc. Nič mu ni rekla vest, da s tem, ako bi bil dosegel namen, bi bil narodno slovensko moč, ki ima svoje korenine uprav v gospodarskem blagostanju, da bi bil narodno energijo in posredno slovensko politično moč neizmerno oškodoval. — Tako pisarenje je več kakor strankarski fanatizem, to spada že na zatožno klop.

Drugo v tej kampanji je značilno, da se vladni sistem ni za to pisarenje prav nič brigal. Mi sicer odločno odklanjamo vsako protekcijo vladnega kranjskega sistema, ali čudno je vendar, da so kakoga pol leta pozneje, ko je nastal run na češko »sparkaso« v Pragi, iskali provzročiteljev runa noč in

dan, pri nas pa je vlada dremala v zgornjem slučaju.

Nam je sicer vse jedno, ali zavzema vlada v tem oziru to ali ono stališče, ker »Narod« s svojim pisarenjem proti našim posojilnicam ničesar opraviti ne more, ali to različno postopanje deželne vlade pa Kranjskem in Češkem smo hoteli pibiti.

Da je liberalna stranka po svojem prvaku dr. Tavčarju v državni zbornici podala obširno interpelacijo glede »klerikalnih« posojilnic in gospodarskih društev, je tudi znano.

Vedo pa tudi v liberalni stranki, da s tisto famozno interpelacijo gospodarske organizacije uničiti ne bodo. — Menda je bila ta interpelacija zadnja patrona, ki so jo izstrelili liberalci v tej čedni kampaniji.

Nekako malodušni so postali kranjski slovenski liberalci, ker so skozi osem let z veliko drznostjo in nekateri tudi gorečnostjo naskakovali pozicijo naše stranke v deželi.

Porabili so vsa sredstva, tudi taka, ki v poštenem političnem boju drugod niti navadna niso, porabljali so ves vpliv, ki ga jim daje večina deželnega zbora in odbora, da bi izpodnesli našo stranko.

Ali zastoj je bil trud! Katoliško-narodna stranka je utrjena na svojih pozicijah bolj kakor kdaj poprej. In zakaj? Naša stranka smatra za glavno stvar programatično delo. Liberalci pa so smatrali za zadostno, da z raznimi intrigami, psovanjem in obrekovanjem naskakujejo našo pozicijo.

Brez programa in brez načel in nota bene brez dela se pa nobena stranka za trajno obdržati ne more, še manj pa da bi kakšno delavno stranko izpodrinila.

Bilanca osmih let, odkar je slovenska liberalna stranka z baronom Schweglom sogsposodujoča v deželi, je za liberalno stranko močno pasivna. Slovenski narodni program so popolnoma kompromitovali in v drugih materialnih ozirih je stranka nazadovala, katoliško-narodna stranka pa se je ojačila. V tej zvezi se je ojačila le nemška stranka, ker je razumela izkoristiti navezanost liberalne stranke na Schwegla in bar. Heina.

LISTEK.

Gospod urednik!

Ni moja navada, Vam pogosto dopisovati, vendar kadar je stvar važna, Vam pa rad poročam. Danes Vam pišem o »duševno višje stojećih akademikih«. Vi ne veste, kaj se danes na Dunaju godi. Od ust do ust gre le en glas: »Daničarji so osramočeni pred celim svetom.« In res, gospod urednik, takega poraza pa še nismo doživeli. Tako smo blamirani, da si skoro v avlo več ne upamo. Ali ste brali dotične članke v »Slov. Narodu«, ki so nas zadeli kakor strela z jasnega neba. No, saj Vam lahko navedem par stavkov. Le poslušajte:

»Navadno se »Daničarja« pozna že po tem, da pozdravi naprednega dijaka že od daleč, zavedajoč se svoje nevrednosti. Če mu ta od zgoraj navzdol malo pokima, je »Daničar« že ves vesel, če se pa pripeti, da bi kaj ž njim govoril ali ga kaj vprašal, je »Daničar« že v desetih nebesih in sme hlja se na vse strani, kakor bi bil iz medu« itd.

Ali ste slišali, gospod urednik? Ni čuda, če sem bil, prebravši te vrstice, tako osumnjen, da sem še le čez dolgo sapo dobil in Vam morem še le danes potožiti svojo blamažo. Sklenil sem pa, da bom odslej vse-

lej, kadar srečam kakega naprednega dijaka, padel predenj na trebuh in če me bo blago volil počastiti z breo, bom mu pa še noge poljubil. Veste, gospod urednik, napram duševno tako visoko stojećim akademikom, kot je ta, ki je pisal zgoraj navedene vrstice, napram takim duhovom mora biti človek ponižen. In tu smo »Daničarji« hudo grešili.

Zagotavljam Vas dalje, gospod urednik, da meni kot mlademu »Daničarju« še nikdar ni prišlo na um, smatrati se enakovrednega z liberalnimi glavami. Taka brezbožna misel ni še osenčila moje duše. Saj vsak ve, da sta gospod iur. Hočevar in gospod iur. Kobal največja ženija med slovenskim dijaštvom in da imajo gospodje v napredni »Savi« posebne predprave na dunajskem vseučilišču, katerih mi navadni ljudje nimamo.

Zato pa nastopajo tudi kot pravi homines de qualité. Zavedajoč se svojega dostojanstva na pozdrave res navadno samo pokimajo od vzgoraj navzdol, pogosto pa še to ne, čemu pač? Saj neolikani so samo »Daničarji«, ki imajo to slabost, da že kar naprej pozdravljajo.

Toda to nas še ni tako poparilo. Ali blamaža v »Zvezdi«. Ta je pa tako nesmrtna, kot so gotovo nesmrtni ženiji, kateri so jo uprizorili. Le poslušajte. Udeležili smo se

takrat zabavnega večera v »Zvezdi«. Predsednik gospod Pukl je »Danico« pozdravil, ne da bi bil vprašal poprej za dovoljenje g. tech. Kobala in g. iur. Lavša, ti dve diki liberalnega dijaštva. Ta samovoljnost je liberalce tako ujezila, da so nam napovedali v četrte ure kar dva dvoboja. Bila sta to slavna junaka gospod tehnik Kobal in gospod jurist Lenček, katera imenujemo tukaj, da svet zve, kako junaške sinove imamo na Dunaju, ki rešujejo akademično čast z menzurami. Ali da bi nas še bolj blamirali, si je eden izmed naprednih dijakov (kdo, dobro vemo) izmislil ženijalen načrt, češ, »Daničarje« moramo vjeti, naj velja, kar hoče, in osramotijo pred svetom. Mislil je ta ženijalni duh tako-le: Post je, v postu se ne sme plesati. Prisilimo »Daničarje«, da bodo plesali, potem jih bomo pa dali v časnikih, da bo veselje. Kakor rečeno, storjeno. Gospodje so improvizirali ples in sklenili, naj dame najprej volijo, češ, damam »Daničarji« ne bodo mogli odreči. In res, dve dami sta šli liberalcem na led in dobili, pri nas »korb'co«, ker »Daničarji« v postu ne plešejo, če jih tudi dame pridejo prosit.

Toda kaj se hoče. Za enkrat se jim je lep načrt pokazal. A »duševno višji ljudje« so dosegli vendar svoj namen, saj vpijejo v »Slov. Narodu« na vse grlo, da so nas nesmrtno blamirali, in lažejo, da so nekatere

dame dogovorile oni, recimo, neumni načrt. Kajne, jako galantno, g. urednik!

Še nekaj. Napredni dijak nas prav prijazno opominja, naj ne pozabimo, zakaj so nas iz Zvonimira ven vrgli. Odkrito izjavljamo, da tega pri najboljši volji ne moremo. Kajti nam Daničarjem ni bilo dosedaj o tem še nič znano, in smo to zvedeli še le iz »Slov. Naroda«. Kje je neki to iztaknil dotični veleum, ki je sklobasal tako duhovit članek? Če bo kdaj zašel na Zvonimirove sjeđnice, se bo lahko prepričal na svoje oči, kak lažnjivec je, in bo videl, da so zveze med Danico in Zvonimirom ožje kot kdaj poprej. Radi pa verjamemo, da je bila to pobožna želja gg. Savanov, ki pa se žal ni uresničila, in tolažiti se morajo s pesnikom: Es wäre zu schön gewesen, es hat nicht sollen sein! G. dopisnik, zapomnite si: Niso vsi akademiki tako hrabri »venbacitelji« kot gospodje Savani, ki svoje nasprotnike enostavno ven pomečejo, da morejo potem nemoteni uganjati tem večje neumnosti in neženirano pri zaprtih durih zabavljati čez »duševno nizko, nizko pod njimi stoječe Daničarje«.

Kam pa privede včasih ta straš, ve posebn dobro g. jurist Lavš, mož, ki kaže posebno korajžjo, kadar se gre zato, da se »Daničarje« ven vrže. Pripetilo se je namreč temu gospodu, da mu je predsednik

Liberalcem pa je zveza prinesla dr. Schafferja v deželni šolski svet, prinesla jim je Jesenice, Tržič in še mnogo drugega, kar smo tu že večkrat navedli.

Liberalni slovenski stranki mora ko- nečno vendar postati jasno, da v doglednem času ne pride do neomejenega gospodstva v deželi. Dosedaj je delila gospodstvo v de- želi z Nemci. Ako ga s temi še nadalje hoče deliti, je njena stvar. Vendar ko so celo liberalni občinski svetniki v Ljubljani zadnji petek v javni seji klicali »Proč z zvezo!«, potem je jasno, da mora biti vendar nekaj istine na naših trditvah, da je ta zveza slovenskim koristim v obče neizmerno škodljiva. Zdi se nam, da razun par prvakov večina slovensko čutečih liberalnih pristašev že z veliko nevoljo prenaša Schweglov jarem in da se ga pri prvi priložnosti otrese.

Nas to v resnici veseli, ne iz strankar- skih ozirov, temveč ker potem, ko se otrese liberalna stranka te narodne sramote, bode mnogo narodnih močij prostih za istinito slovensko narodno delo. — Mi ne bomo te- daj, ko se poruši Schweglov-Tavčarjev po- litični nestvor v prah, škodoželjno triumfi- rali, temveč proslavljati bomo isti dan, kot dan Slovenstva.

Vendar smo mi veliki skeptiki in ne verjamemo, da bi se Tavčar in Schwegel še tako kmalo izpustila iz objema. Vkljub se- danjim nasprotstvom bo Schwegel vse storil, da obdrži liberalno stranko v zvezi, ker je krvavo potrebuje za nemške narodne koristi v deželi. In dr. Tavčar se bo težko ločil od svojega prijatelja Schwegla, ker za liberalno prvaško omizje je ta zveza prav prikladna.

Mi s strankarskega stališča lahko mirno čakamo razvoja, kajti čim dalje bo liberalna stranka zvezana z Nemci, tem menj pristašev bo štela.

S stališča kot Slovenci pa moramo že- leti, da ta politični monstrum izgine iz kranjske politike.

Bližnja bodočnost pa pokaže, kaj bo.

Vlada in Čehi.

Le še 14 dni more shajati Koerberjeva vlada z dosedaj dovoljenim proračunskim provizorijem, potem pa preti nastati brez- budgetna doba, ako parlament dotlej ne odobri proračunskega provizorija ali pa si vlada ne pomaga iz zadrege s § 14. V tem slučaju ali bolje v to svrhu bo seve treba odgoditi zasedanje državnega zbora, ker za- silni paragraf in parlament ne smeta vladati istodobno. Vsega tega se seve Koerber ne plaši; tem večje preglavice mu pa dela na- godba in carinski tarif, ki morata tudi biti rešena v najkrajšem času, ker se sicer do konca leta nikakor ne more zavrniti veliko delo, ki še čaka nujne rešitve. Radi tega se že dalj časa vrše pogajanja mej vlado in Čehi, ki jih vodi doslej edino le minister Rezek. Pred sobotno sejo ministrskega sveta se je Koerber dalje časa razgovarjal z mi- nistrom dr. Rezkom ter mej drugim spoznal

»Zvezde« pokazal vrata in je bil zoper svojo voljo sam ven vržen, dočim so se Daničarji še naprej lahko veselili njegove blamaže. Ali si upate tajiti to, Lavš? To je bilo takrat veste, ko ste hoteli vse Daničarje ven po- metati. Torej še pri metanju se blamirate. Častitamo.

Silno sem radoveden, g. urednik, kdo je tisti ženi, ki zaklada »Slov. Narod« s takimi za akademika res častnimi članki. Med dijaštvom se govori, da je to človek bolj majhne postave, rudečega, okroglega obraza, s čepico in ščipalnikom. Hodi okrog kot kak moderen Sokrat in vzbujati baje že pe svoji vnanosti sum, da je nekaj več kot drugi. Vsekako pa moramo častitati novemu društvu »Savi«, da ima med svojimi udi takega akademika, ki bi služil lahko ljubljanskim liberalcem, da še celo Malovrhu za vzor v psovkah in lažeh. Ako ga kdaj srečate, gosp. urednik, ga lahko spoznate že po tem, da odzdravi — zavedajoč se svojega dostojanstva — Daničarju s tem, da na njegov pozdrav malo pokima od vzgoraj navzdol. Ali razumete, gosp. urednik? Do svidenja!

Vaš udani

M. Daničar.

Dunaj, 10. junija 1903.

P. S. Govori se, da se tudi »radikalna« Slovenija strinja z onimi dopisi v »Slov. Narod«. Ne vemo sicer, ali je to res ali ne, vsekako pa je značilno, da se o nji širijo take vesti, in jih ta še dosedaj ni dementi- rala.

sicer že davno znano dejstvo, da proti Čehom trajno nikakor ne bo mogoče vladati. Sicer bi vlada poleg proračunskega provizorija s pomočjo § 14 lahko uveljavila tudi vse na- godbene predloge, toda vprašanje je, če bi Madjari hoteli sklepati tako na parlamentarno pogodbo. Svojedobno, ko so vladale v Bu- dimpešti še normalne razmere, so že zapre- til, da hočejo parlamentarno pogodbo ali pa nobene. Sedaj se sicer Szeil nahaja morda v še večjih skripah kakor Koerber, toda ker vse pričakuje bližnje rešitve ogrske krize, Koerber ne more računati z njo in ugriz- niti bo moral v kisló jabolko čeških zahtev.

Trozveza in njen namen.

Na papirju in po besedah grofa Golu- showskega ima trozveza prav lep namen: ohranjenje miru ter statusa quo. V resnici pa imata naša zaveznika, Nemci in Italijan, z zvezo z našo državo vse drug namen. Tega je v novejšem času po poročilu »In- formacije« lepo opisal neki višji stoječi rini- ski politik. Mož pravi mej drugim sledeče: »Prijatelji miru sicer grajojo demonstracije v Italiji proti Avstriji, ali do neke mere so- bile te demonstracije potrebne. — Nekoliko časa sem se skuša, da bi Italijo spoprijaznili z idejo, da bi se v slučaju razkosa Av- stro Ogrske zadovoljila z aneksijo Trentina, dočim bi Trst pripal Nemčiji! Pojavil zadnjih dni pa so dokazali, da narod italijanski ne bi nikdar privolil v to, da se Italija odreče Trstu, ki je italijansko mesto, in italijanski politiki so morali umeti, da bi Italija v slu- čaju, da Nemčija anektira Trst, z orožjem v roki branila svoje pravice (!) do Trsta. Sicer pa ideja bližnjega deljenja Avstro-Ogrske tvori sanje vseh Italijanov. Ti računajo tako le: Nemčija se je zvezala z Avstrijo zato, da dobi večji del dedščine. Italija naj stori istotako, da bo deležna na dedščini. Prijatelji zveze z Avstrijo se oglašajo z veliko večimi zahtevami, nego nasprotniki te zveze, in za- hteva jo za Italijo tudi po obal Adrijskega morja, da Adrija postane izključno italijansko morje.« Seveda bi pri nas vršil le Smilovo delo, kdor bi o tem hotel prepričati naše diplomacijo.

Kriza na Ogrskem.

Minulo nedeljo so se vršili na Dunaju, tako sodijo poučeni dunajski krogi, važni sklepi glede rešitve akutne krize na Ogr- skem. Ogrski ministerski predsednik Szell je bil v nedeljo nenažno pozvan na Dunaj k cesarju in dobil mej drugim nalog, naj pripelje tekom tedna seboj na Dunaj vse odličnejše člane ogrskega parlamenta. Pozvani bodo mej drugimi: predsednik magnatske- zbornice Csaky, predsednik poslanske- zbornice gróf Apponyi, minister Fe- jervary ter grofa Szapary in Tisza. Tak izreden korak, kakoršen je ta, ko se vladar ne zašovojuje le s poročili svo- jih ministrov-svetovalec, je vedno dokaz, da se bližamo važnemu politič- nemu preobratu ter da moremo eventualno računati tudi na osebne pre- membe. Sicer sedaj še ni mogoče govoriti o formalni Szellovi krizi, a pričetek krize je vsekako že tu. Prvi kamen izpoditke je in ostane vojaška predloga in z njo združeno vprašanje o naboru. Za popolno izvedbo na- bora in vsa dela, ki so s tem v zvezi, je potrebno po predpisu 90 dni. Ker se pa morajo uvrstiti novinci dne 1. oktobra, je dan 1. julija zadnji rok za pričetek nabora, bi morala biti do tega dne rešena vojaška predloga.

Nastop krize bi mogli zavleči le na ta način, da bi s prvim oktobrom ne odpustili na dopust nobenega doslužbenih vojakov in novince, če bi jih dobili, pozvali pač orožje sele z novim letom. Na ta način bi si sicer pridobili tri mesece časa, a obenem nako- pali veliko nejevoljo prebivalstva. Vsekako je akutnost krize prišla do vrhunca in prav nič se ni čuditi, če je vladar posegel po izrednih sredstvih. Kako se zadeva iz- mota, pokazalo se bo pozneje.

Prememba pri galiskem namest- ništvu.

Dunajski uradni list je torej objavil dvoje cesarskih lastnoročnih pism, s kate- rima se izvrši nameravana prememba pri namestništvu v Galiciji. Namestnik grof Pi- ninski se s milostno odpušča, prevzema v stalni pokoj in imenuje za dosmrtnega člana gosposke zbornice. To precej hladno odsvlo- ljenje grofa Pininskega se vidno razlikuje od toplih, besed cesarjevega lastnoročnega pisma na deželnega maršala grofa Poto- ckega, v katerem se glasi, da cesar ne sme opustiti te prilike, da ne bi mu izrazil svoje zahvale za njemu in domovini izkazane po- žrtvovale in nesebične usluge kakor tudi za vsa njegova v blagor vsega prebivalstva na- menjena prizadevanja. Res precejšnja razlika! Grof Pininski se je moral tudi večini polj- skega kluba prav resno zameriti, sicer bi se mu ne bilo pripetilo kaj takega. — Nasled- nik grofa Potockeга doslej še ni imenovan.

V Oglej in na Sv. goro!

Naša domača, zlasti cerkvena zgodovina je najtesneje spojena z imenom: Oglej- Akvileja. Od tam so prišli blagovestniki vere krščanske v naše kraje, ko tukaj še ni prebival slovenski rod, ter jih podvrgli kra- ljestvu Kristusovemu. In ko so ob ljudskem preseljevanju sem prišli Slovenci in sprva zbrisali sledove krščanstva, je Oglej drugič poslal svoje poslance, ki so učili naše dede spoznavati in moliti pravega Boga. Dolgo dobo let so potem bili pristojni naši kraji pod cerkveno pokrajino oglejsko in so oglej- ski patriarhi hoteli v naše kraje posvečevati cerkve ter izvrševati druga sv. opravila.

V Ogleju sta pokopana sv. Mohor in Fortunata, ki ju časti ljubljanska škofija kot svoja patrona in po katerih imamo imenovano književno družbo, ki z duševno brano v obili meri zalaga Slovence že nad 50 let. V Ogleju počiva dalje cela vrsta pa- triarhov — med njimi nekaj svetih in bla- ženih, — ki so bili nekdanj cerkveni pogla- varji naših slovenskih pokrajin.

Oglej pa je tudi sam na sebi znamenit. Velika in veličastna stara bazilika ter muzej za starine in izkopnine nam glasno govorita o nekdanji veličini in slavi njegovi, ter sta zelo zanimiva za duhovnika, za zgodovinarja in za vsakoga. — Iz mogočnega in visokega zvonika je krassen razgled na morje, do Trsta in Istre, na bližnji otok Gradec, po celi Fur- laniji do Vidma in dalje, ter na našo plat do Nancea. Menda se vidi tudi Triglav.

Ta sam na sebi in za nas katoliške Slo- vence še posebe znameniti kraj, odkoder je pritekel vir sv. vere med nas, je od nas skoro popolnoma pozabljen. Primeroma le malokdo izmed nas je bil tam; da bi pa bili kdaj kako skupno pet napravili na grob sv. Mohorja in Fortunata in drugih svetih in blaženih očakov, pa se jim ondi zahvalili za veliki dar sv. vere, ki so jo nam prinesli, to se ni še nikdar zgodilo in tudi nikomur ni še na misel prišlo, dasi potujemo in romamo na vse strani. Dočim je na Velegradu, na grobu sv. Metoda, velika božja pet, kamor prihajajo romarji iz vsega češkega in slova- škega ozemlja, častit prah sv. Metoda, gro- bovi oglejskih apostolov samevajo v ondtni baziliki in z njimi sameva prostrana bazilika sama, kar ni nikogar, ki bi prišel k prazno- vanju.

Lansko leto 1902. je minulo 1100 let, kar je umrl v Ogleju ondtni patriarh sv. Pavlin, ki ima velike zasluge ravno za pokristjanjenje Slovencev in čegar god obhaja ljubljanska škofija s posebno mašo in oficijem dne 9. februarja. V proslavo te obletnice bi se bile imele vr- šiti preteklo leto ondi posebne slavnosti; toda smrt kardinala-nadškofa, v čegar ško- fiji je Oglej, je bila povod, da se to prazno- vanje odložili na letos. To leto torej se obhaja v Ogleju slovesna 1100letnica smrti sv. Pavlina. Prišli bodo iz raznih furlanskih in italijan- skih krajev romarji v skupinah, da počaste grobove sv. Mohora, sv. Fortunata in sv. Pavlina. Porabimo to priliko, pa pojdimov Oglej leto studim!

Sestavlil se je odbor ad hoc, da pri- pravi romarjem pot. Presvetli gosp. knezoškofje misel z veseljem odobril in obljubil, da se bo udeležil ter imel ondi ponti- fikalno sv. opravilo. Želeli je, da se udeležijo kar mogoče mnogo duhovnikov, za katere mora biti Oglej posebno zanimiv, zato se bo napravilo ro- manje v delavnik. Odišli bi v nedeljo večer, bili v ponedeljek dopoldne v Ogleju, po- poldne pa, ker bomo že blizu, šli na Sveto goro k Materi božji in na kardinalov grob. V torek bi se vrnili domu. Preskrbljeno bo tudi za lepo petje. Ako se oglasi za pot vsaj 500 ljudi, naročimo si poseben vlak z znižano voznino.

Vprašanje je sedaj samo: kdaj? V Ogleju bodo menda slavnosti meseca julija in sicer v tednu med 12. in 19. julijem. Če bi bilo pričakovati zadostne udeležbe, bi šli mi v nedeljo, 19. julija odtod in bili ondi 20., ko nam bodo drugi prostor napravili. — Če bi pa v tem času ne bilo pričakovati zadostnega števila božjepotnikov, bo treba stvar preložiti za pozneje.

Da vemo vse potrebno uravnati, pro- simo vljudno, da bi se nam hoteli vsi, ki se žele tega božjega pota ude- ležiti, čim prej mogoče zgla- siti. Prijavite, prosimo, udeležbo vsaj do 2. julija! Vmes sta dve ne- delji in en praznik, torej se v tem času lahko povabijo in zglase tudi taki, ki »Slovenca« ne dobe v roke. Prosimo, povejte nam svojo misel tudi glede časa! Oglasila naj se naslovljajo na č. g. kanonika dr. Ferd. Čekala; denar pa — cena se bo šele pozneje naznanila — bo vspre- jemal čast. gospod kanonik Fettingh- Frankheim.

Katoliški Slovenci, na- noge v staroslavni Oglej in k Materi božji svetogorski!

Dnevne novice.

V Ljubljani, 16. junija.

Sestanek katolišk. časnikarstva iz Avstrije se je vršil preteklo nedeljo na Dunaju. Zastopanih je bilo mnogo kato- liških tiskovnih društev, 40 časopisov, ostali so pa pismeno izjavili soglasje. Predsedoval je shodu državni poslanec dr. Fuchs, mož, ki dosledno in odločno zastopa mej Nemci načelo narodne pravičnosti. Zboro- vanje se je vršilo v stari mestni dvorani, kjer je imenom okrajnega zastopa pozdravil časnikarje odposlanec te korporacije. Usta- novitev katoliškega kores- pondenčnega urada na Dunaju je zagotovljena. Sprejel se je pred- log, da urad raztegne svoje delovanje tudi na Ogrsko, kar bo posebno dobro došlo manjšim narodnostim na Ogrskem, pa tudi bratom Hrvatom, ki imajo simpatije kato- liškega časopisja na svoji strani. Svojo po- moč so obljubili Čehi, mej Poljaki se pa vrše dogovori. Na shodu so bili zastopani tudi Slovenci. Važnost katoliškega korespon- denčnega urada je tem večja, ako se po- misli, da so sedaj korespondence skoro vse v židovskih rokah, iz katerih pridejo poro- čila v židovskem smislu, in da bo naloga novega korespondenčnega urada, da se ka- toličani pravično spoznamo mej seboj.

— **Savani pri dela.** Znamo je, da ona elita svobodomiselnega dijaštva, ki se zbira v »Savi«, kaj rada psuje in obrekava naše pošteno katoliško dijaštvo! Gorje pa bi nam bilo, ko bi ti »nadljudje« o nas res kaj slabega vedeli! Da bi se bil upravni od- bornik »Danice« na zadnjem izletu »Zvezde« v svoji vinjenosti tako obnašal, kot se je odbornik »Sava«, bil že zdavnej cel »Slov. Narod« poln napadov na nas. — Ko bi se pa Daničarji po prvem občnem zboru novo ustanovljenega društva v pijanosti pretepali z vrčki, kakor so se »Savani« — bi ne bilo konca vika in krika! Sicer pa kaj hočemo pričakovati od Tavčarjancev!? Ostali so hoteli in ostali so zvesti svoji železni srajci — krokanju, fanatičnemu kričanju, psovanju in slepenju, zatiranju vsega, kar ne trobi v njihov gnili rog! Mej to nadebudno sloven- sko elitno bodočnost je začel zahajati sedaj tudi njen bog — dr. Tavčar — sam. Zna- menit pojav! Kajti ni še dolgo, ko ni hotel imeti isti magnat nič z dijaštvom opraviti, rekoč, da so dijaki »mlekozobni mladenčki.« Mož se čuti gotovo bolj in bolj samega, pa si hoče vendarle vzgojiti nekoliko naraščaja. Prvič je dobro vplival na svoje udanike! Da pa se je tridesetorica lažje zanj navduševala, plačal ji je na mestu 25 litrov pijače! — Dr. Tavčar je z in o savanskega program! Drže se in izvajajo ga z obhodom v redno doslednostjo! — Hudobni jeziki go- vore, da Savani komaj čakajo družega ob- čnega zbora, ko se bodo zopet mogli s ko- renito blaznostjo ogrevati na Tavčarjeve troške za — svobodomiselnost pijančevanje!

— **V Dobropoljah** je v nedeljo pre- daval ravnatelj kmetijske družbe g. Pirc. Z ozirom na novoustanovljeno svinje- rejsko zadružno se je omejil na to panogo kmetijstva. V zanimivem nad dve uri trajajočem govoru, je navajal navzoče kmetovalce, ki se hočejo pečati s prirejo svinj, kako morajo ravnati s svinjami, pui- ski in mrjasci, ako hočejo, da bode reja vspešna in koristna, ter je razkrival in grajal napake naše svinjereje. Zastopal je stališče samopomoči v združevanju. Na splošno željo kmetovalcev je obljubil nadaljevati predavanja o živinoreji, molži,

krmi, gnojil in dr. Ljudstvo je res potrebno poduka v teh stvarih, ako hočemo da bo kmetijstvo dobičkonosno. Naenkrat pač ne gre, ob znani konservativnosti našega kmeta se ga tudi vsak poduk ne prime, toda počasi le gre. Nekaj se prime tega nekaj onega in poduk ni brezvapešen. — Svinjerejska zadruha je oskrbela za prvi hip zadržnikom 14 angleških svinj in 4 mrjase. Kmetijska družba je odstopila sedem komadov. Namen zadruge je vzdrževati dobre mrjase in prirejati doma svinje za pitanje. — Živinorejska zadruha gibanje kmetijstva v svrhu zboljšanja poljedelstva in živinoreje, in so kmetje sami že nastopili težko pot samopomoči, se bodo lahko mnogo trajno koristnega storilo.

— **Velika narodna ljudska slavnost v Mariboru** je donesla okroglo 1600 K čistega dobička, ki pride ves v prid Ciril-Metodovi družbi. Od te svote so 1000 K, kot znano, že izročili, ostalo pa po definitivnem zaključku računov.

— **Tatovi v Metliki.** V Metliki so v noči 8. t. m. dosedaj neznani tatovi vlomili vinsko klet trgovca Friderika Skuša in so ukradli iz kleti 10 litrov alivovke in 6 steklenic likerja „Triglava“. Tudi pri prodajalnici trgovca Antona Rajma v Metliki so tatovi poskušali ulomiti pri prodajalničnem oknu, toda bili so popred prepoznani. Slednjič so ukradli Josipu Segedinu v Metliki št. 67 srajco in spodnje hlače, katere so pred hišo na ograji visele. Tatvine izvršili so najbrže cigani.

— **Tovarniška godba v Vevčah.** V Vevčah se je ustanovila nova tovarniška godba namesto dosedanje „rudeče bander“, ki je zamrla, ker ni imela niti zadosti izvršujočih, še manj pa podpornih članov. Tako pa je ondotno prebivalstvo rešeno nadležnih rudečih kolednikov, ki so dosedaj godovnikom večkrat po sili „bandali“. Rudeči pa so s tem izgubili izdatno sredstvo pri agitaciji za svojo stranko, ker tovarniško vodstvo gotovo ne bo dovolilo, da bi se tovarniška godba zlorabila v strankarske namene.

— **Vojaške vaje pri Rakeku.** V dobi mej 3. julijem in 5. avg. se vrše okoli Rakeka in Unca vaje 1. bataljona 17. pešpolka ter 27. pešpolka. Prvi završi svoje vaje ondi 13. julija in odide v Ljubljano, 27. pešpolk pa tedaj odpotuje.

— **Dva nova semnja** je dovolila deželna vlada občin Smartno pri Litiji in sicer v torko po 14. februar. in po 8. septembru.

— **Strelna ubila** je 5letnega posestnika Fr. Opeko iz Selsčaka nad Cerknico, ko se je vračal domov čez vojaško strelišče pod Bezuljakom. Ponesrečeni zapuščala vdovo in 7 otrok.

— **Ogenj** je minuli teden vpepelil hlev posestnika Jan. Završka v Randolu in kozolec posestnika Fr. Sršena v Loki pri Kamniku. Prvemu je zgorelo tudi 9 glav živine in ima škode 3000 K, drugi je pa oškodovan za kakih 700 K.

— **Služba obš. tajnika v Idriji** je podeljena dosedanjemu ondotnemu davčnemu praktikantu g. Al. Novaku.

Ljubljanske novice.

Socialno-demokratski shod v dvorani starega strelišča se je vršil pod Breskvarjevim predsedstvom sinoči ob precej veliki vdeležbi. Vstopnina k shodu je znašala 20 v., in je bilo nekaj novega v Ljubljani; razlagati se da s tem, ker so prireditelji s prireditvijo imeli mnogo stroškov. Prvi govornik dr. Ellenbogen je poročal o avstro-ogrski nagodbi in colinskih tarifih jako obširno. Dokazoval je pred vsem, da Avstrija ni več agrarna, marveč industrijna država, in protestiral proti zvišanju raznih colno-tarifnih postavk, ki koristijo le ogrskim aristokratom, veleposestnikom, odločno pa škodujejo delavstvu. Drugi govornik Linhart je najodločneje napadal jugoslovanske državne poslance, ki po njegovem mnenju klečeplazijo pred vlado. Ignoriran je bil tudi za to, ker ni bilo ne na zadnjem socialno-demokratskem shodu v kazini ne danes nobenega drž. poslanca navzočega. Dotaknil se je tudi hrvaških razmer in napadal bana Hedervarya. Konečno se je spravil še na zadnje poročilo Slovenčev, češ, da ni bilo resnično. Govor njegov je bil naperjen proti vsem drugim strankam, izvzemši socialno-demokratsko stranko. — Nato se je oglasil k besedi g. pl. Pisačič, in dejal, da bo govoril kot Hrvat, a ne kot socialni demokrat. G. komisarju to ni bilo ljubo in je hotel, da predsednik ne da besede g. pl. Pisačiču. Predsednik pa je govor dovolil. Gospod pl. Pisačič se je najpreje naslonil na Linhartov govor, v katerem je predgovornik napadal Hedervaryjev sistem, potem pa govoril o policijskem sistemu. Vladni zastopnik je

govornika parkrat opozarjal, naj govori o avstro-ogrski nagodbi. Govornik je nato govoril o tem predmetu in državnem dolgu in o mažarskih tarifnih cenah na ekonomskem in industrijskem polju ter došel do zaključka, da je vsaka nagodba z Mažari pogubna, ker oni hočejo v vsaki nagodbi pokazati svoj mažarski imperializem. Nadalje je govoril v obrambo jugoslovanskih poslancev in njih parlamentarnega delovanja. Govoril je vseskozi kot Hrvat. Svoj govor je zaključil z željo, da se združijo Slovenci in Hrvati in splošno delujejo proti ohojemu mažarskemu tiranizmu. Komisar je zopet govornika pozval k redu — a govornik je bil že gotov. Krščansko delavstvo se shoda ni udeležilo in zato tudi ni bilo potrebno, da bi se bil Vaš poročevalec k besedi oglasil. Nekaterim sodrugom priporočamo na shodih več takta napram navzočim političnim nasprotnikom ker „štenkati“ je lahko posebno takrat, če je en sam nasprotnik pri prireditvi navzoč.

Poročil se je g. Karol Wenko korrespondent z gđe Ano Blumauer.

Razstava ženskih ročnih del. Častite dame, koje so obljubile, da se razstave ženskih ročnih del vdeležijo, se prosijo, da nemudoma pošljejo razstavne predmete, ker se razstava odpre že v soboto dne 20. t. m. v „Mestnem domu“.

Najdene stvari. V Šolskem drevoredu je našla včeraj zasebnica Antonija Klebel, stanujoča v Židovskih ulicah št. 5 bankovec za 10 kron. — Na Dolenjski cesti nasproti vojaškemu strelišču je našla danes zjutraj mlekarica Františka Mostar iz Rudnika šte. 8. srebrno uro in srebrno verižico.

V Ameriko in nazaj. Danes ponoči odpotovalo je s tukajšnjega južnega kolodvora 100 Hrvatov in 71 Kranjcev v Ameriko. Iz Amerike se je vrnilo 100 Hrvatov.

Novo vojaško skladišče se bode postavilo na prostoru, kjer je sedaj staro strelišče.

Voz zdrobil okno. Pri obračanju voza sta včeraj dopoldne na Starem trgu pri Oblakovi prodajalnici delavca Josip Rodič in Primož Velkavh zadela z vozom v razstavno okno in razbila šipo vredno 120 K.

Čevlje ukradla. Zaprli so včeraj Marijo Sturm, stanujočo na Poljanski cesti št. 15. Včeraj dopoldne je prišla k starinarici Mariji Vidmajerjevi na av. Jakoba nabrežju št. 20, in si hotela kupiti čevlje. Ker ni imela denarja, jih Vidmajerjeva ni hotela izročiti in je poslala svojo devet let staro hčerko Marijo z njo na dom, ker je rekla da bode doma dobila od očeta denar. Na Poljanski cesti pa je Marija Sturm izmaknila deklici čevlje in zbežala. Popoldne so jo prišli in je imela takrat ukradene čevlje že na nogah.

Tepež. V nedeljo je pred Trnovsko cerkvijo posestnik A. P. pretepel mehaniškega vajenca Franceta Novaka in ga premetaval po cesti. Franc Novak se je bil zvečer popred skril s tremi fanti na P. ovem dvorišču, ker je bežal pred nekim človekom, meš tem pa je prišel A. P. z metlo na dvorišče in je Novaka vdaril po nogi. Ko ga je Novak drugi dan pred cerkvijo vprašal, zakaj ga je zvečer pretepal, se je A. P. ujezil in je dal Novaku par zausnic.

Vole izgubil. Posestnik Tomaž Plešec iz Žlebov šte. 5 izročil je včeraj na sejmu v St. Vidu n. D. 4 gonjačem tri vole in jim naročil, da jih ženejo k mesariju Francu Severju v Trnovskih ulicah št. 2. Ko je Plešec prišel v Ljubljano, ni dobil volov pri Severju in jih je iskal povsod okoli do danes dopoldne. Našel jih je slednjič v Marovtovem hlevu na Radeckega cesti.

Dogodki na Hrvaškem.

Med postajami Zaprešič in Podusedom, kjer je most čez Krapišo, patrolirajo vojaki, ker se boje, da kmetje most ne razrušijo, kar so že poskusili pred dnevi. Posrečilo se jim pa to ni, ker priprave niso dobro delovale.

Zagreb. Na reki Savi je videti po noči čolnice z rudečimi lampijoni. Sodi se, da je to straža, ki pazi, da se ne bi pokret prenesel v Bosno, ker so se jeli tudi Bošnjaki gibati.

Nad Varaždinom in okolico bode najbrže proglašena nagla sodb. Ljudstvo je jako razburjeno nad dogodkom, ko so pred tremi dnevi štiri kmete ustrelili, deset pa težko ranili. Vojaška in orožniška sila ne more naroda pomiriti.

Zabok. Iz Zagreba je odšel včeraj poseben vlak z vojaštvom v okrožje Novega Marofa. Obitelj grofa Erdődyja je odšla na Dunaj; boji se namreč napada razjarjenih kmetov na svoj grad. Večina kmetov zapuščala svoja stanovanja ter beži v gozdove. Ulanici imajo v gozdovih veliko borbo z njimi, ker se utrjeni kmetje veliko lažje branijo.

Varaždin. Ne mine dan, da bi se na varaždinsko sodnijo ne dovedel kak kmet. Ko so gnali nekega kmeta v zapor, se je

postopalo z njim prav barbarško. Toda že razpuščen je razgalil oboje orožnika in ušel. Razpuščenih kmetov pač nikjer drugje ne vodijo v zapor, mesto v bolnico, kot le na Hrvaškem in Turškem.

V Pregradi so razjarjeni kmetje napadli agenta Kohna in ga ubili.

Zlatar. V zlatarski okolici so domačega vsem mažaronom posekani gozdovi, poškodovana polja in vinogradi, zidanice pa požgane. Po noči se čujejo v okolici poki dinamitov; orožništvo in vojaštvo pazi na vse mogoče načine, da dobi one, ki streljajo, toda njih uspeh je zamen. Suti se, da streljajo delavci iz rudokopa Golubovec, katere odsej strogo nadzirajo.

V selu Lohorju je došlo do nemirov, ker so kmetje do mrtvega pretepli ondotnega mažaronskega pisarja. Hše kmetov preiskujejo orožniki, sosebno stikajo pod strehami. Češ da imajo kmetje ondi spravljene puške. Vseled tega pride večkrat do odpora med kmeti in orožniki, ki hočejo, da Hedervary pade in vojaštvo odide iz Hrvatske.

V banski palači v Zagrebu je veliko razburjenje; ban sam je jako nervozen in nezadovoljen. Ni dneva, da se ne bi s svojimi služabniki sporekel. Med obedom mu je došlo neko poročilo iz mažaronske stranke od bratov grofov Kulmer in Halpera. To ga je tako razjezilo, da je odložil žlico in naglo vstal ter rekel: „Vem, da so to moji največji sovražniki in da se moram teh najbolj bati.“ V svoji nervoznosti hoče na vsak način zatreti pokret med kmeti z vojaško silo, toda kmetje ne odnehajo od svojih pravic in z jakim ogorčenjem zahtevajo, da Hedervary zapusti svoj banski prestol. Zanimivo je tudi, da se jeli sami aristokratski krogi zanimati za javno stanje na Hrvaškem in simpatizirati z opozicijskimi boritelji. In čuje se, da so imeli med seboj prijateljski sestanek, pri katerem so se dogovorili, da bodo grof Bombelles, brata grofa Kulmer, baron Vranicani in pl. Halper zaprosili avdijske pri cezarju.

Dogodki v Srbiji.

Peter I. novi kralj srbski.

Skupščina in senat sta včeraj — kakor smo že med telegrami sporočili — izvolila novega kralja in Peter Karagjorgjević zasede srbski prestol. Novi kralj je bil izvoljen soglasno, česar niso pričakovali, ker so bili skrajni radikali in celo dva ministra za republiko. In republikanske prišaste je bilo najprej pomiriti, to se je pa zgodilo po sledečem kompromisu: Ustava, katero je kralj Milan dal l. 1888, naj se zopet uvede. V tej ustavi se izvršita dve važni spremembi: razglasi se splošna volilna pravica in vojaštvo od zdaj ne bo prisegalo samo kralju marveč tudi ustavi. S tem se ustanovi ljudska armada. Glede prestolonaslednika se določi, da vselej sledi direktni moški potomec, ženski potomci nimajo nikake pravice do kraljevega prestola.

Ze v nedeljo celo popoldne v trdo noč so trajala posvetovanja glede izvolitve novega kralja. Pri teh posvetovanjih je prišlo do viharov prizorov, pri katerih so morali ministri posredovati. Sele pozno v noč so se zedinili, da proglasijo kraljem Petra Karagjorgjevića in njegovega sina za prestolonaslednika. Obenem so pa imeli tudi častniki posvetovanje, na katerem so sklenili, da se imena udeležnikov pri atentatu na kralja ne objavljajo.

Po polnoči je Avakumović z odborom narodne skupščine določil premembe v ustavi iz l. 1888. Po noči je Peter Karagjorgjević dopisoval v Belgrad telegram, v katerem pravi, da se strinja z ustavo iz l. 1888. In s tem je bila največja zapreka odstranjena.

Zdaj sta mogla oba zastopa složno nastopiti. Skupna seja senata in skupščine se je pričela po 11. uri in okoli poldne se je pričela volitev kralja. V skupščini je bilo navzočih od 130 119 članov, od kojih so došli nekateri v srbski narodni obleki.

Služabniki so prinesli pozlačene stole za ministre v prestolno dvorano. Slednjič vstopijo člani senata, ki so se med tem časom posvetovali v stranski dvorani. Prišlo jih je od 52 članov 42. Njim so sledili ministri, ki so zavzeli prostore v prvih vrstah. Predsednik senata Velimirović je zavzel srednji prostor, pozdravil narodno skupščino in govoril: „Zbrana sta tukaj oba zastopa. Imela sta preje svoji seji, in soglasni sklep vam je že znan. Zdaj prehajamo k najvažnejši točki, k volitvi kralja. Zedinili smo se vsi za Petra Karagjorgjevića. (Burni „Živio“ klici). Ustava določuje, da se vsak član pokliče imenom in uistmeno odda svoj glas.“ In pričela se je volitev. Klicani člani so klicali: „Petar Karagjorgjević“, nekateri so dodali: „Petra Karagjorgjevića volim, sina junaškega

rodu.“ Ko je bilo oddanih vseh 119 glasov članov skupščine, je prišel senat na vrsto. In senatorji so vstali ter navdušeno zaklicali: „Živio Petar Karagjorgjević!“ Nekateri senatorji so hiteli na balkon in klicali zbrani množici pred volilnim lokalom: „Živio Petar Karagjorgjević!“ In zbrana množica je demonstrativno zaorila: „Živio Petar Karagjorgjević.“ Predsednik se nato zahvali skupščini in izraža z veseljem, da z novim kraljem pride v Srbijo zaželeni mir. Podpredsednik Geršić govori, da ne bo le vsa Srbija z veseljem pozdravila izvolitev Petra Karagjorgjevića srbskim kraljem, marveč tudi ves civilizirani svet, ker predniki novega kralja so si priborili mnogo zaslug za srbski narod. Zadnji govornik Avakumović se zahvaljuje skupščini, ki je šla tako zaupno vladi na roko, in konča svoj govor z „Živio“ na novega kralja. — Justični minister pa je hitel na balkon in odtod govoril pred palačo zbranemu ljudstvu, ki mu je oduševljeno klicalo „Živio“.

Zagrmeli so topovi in 101 strel je pozdravil izvolitev Petra Karagjorgjevića. Sklenilo se je tudi, da se odpošlje deputacija kralju, da se mu pokloni.

Peter Karagjorgjević, ki biva zdaj v Zenevi, je rekel, da sprejme kraljevsko krono in da se bo imenoval Peter I. Na srbski narod proglasi proklamacijo, v kateri se zahvali narodu, da je zopet oživil tradicijo svojih prednikov, in izjavi, da bo varno čuval vse te tradicije. Kar se je zgodilo v zadnjih štiridesetih letih, naj bo pozabljeno, vse sovraštvo naj se položi in mir naj zavladava v Srbiji.

Peter I. se pripelje v četrtek na Dunaj, kjer ostane par ur, in se potem odpelje v Belgrad. Na avstrijsko-srbski meji ga pozdravi srbski narod kot svojega kralja.

Privatni tajnik Aleksandra, Petronjević, je v imenu svoje rodbine poslal Petru Karagjorgjeviću udanostno brzojavko, v kateri mu zagotavlja, da mu bo kot uradnik ravno tako zvesto služil, kakor je Aleksandru.

Peter I. se je neki izjavil, da naj mu ne predtavijo nikakega častnika, ki se je udeležil umora kralja Aleksandra, ter baje zahteva, da se morajo kaznovati morilci kralja, ker nasprotno bi bil kralj sam kriv umora.

Harduin meni v „Matinu“, da naj bo prvo delo Petra Karagjorgjevića, da dá vse morilce Aleksandra pomoriti, ker drugače ga doleti enaka usoda kakor Aleksandra. Peter I. sam je rekel, da bo prav liberalno vladal in da so skušali narediti iz Srbije veliko Zveno. (Ganf) Njegovi izvolitve velevlasti ne bodo nasprotovale, ker z vsemi stoji v prijateljskem razmerju. Belograjski obč. svet je določil, da se ceste, ki so nosile imena „Aleksandra“, „Draga“ in „Lunjevica“, imenuje sedaj po članih rodbine Karagjorgjević.

Peter Karagjorgjević je že naročil pri neki krojaški firmi v Budapešti štiri srbske generalske uniforme.

Umorjena kraljica Draga.

Kraljica Draga, ki so jo v noči minulega petka skupno z Aleksandrom pokopali v belgrajski cerkvi, je štela ob svoji poroki 39 let. Od leta 1891 do 1897 je bila, že vdova, dvorna dama kraljice Natalije. Imela je dva brata, sedaj oba umorjena, ter tri sestre. Njen oče je bil potomec vojvodskega rodu Miličević, in je imenoval po rojstnem kraju Lunjevica. — Draga je bila v prvem zakonu poročena z inženjerjem Mašin. Ta rodbina izbaja s Češkega. Oče Mašinov je bil praktični zdravnik v Nirnburgu. Pred več leti se je preselila rodbina v Belgrad. Tu je oče zdravil kneza Mihaela, ki je bil umorjen 10. jun. 1868. Dragin soprog je bil v službi tovarne za stroje v Karlovinem dolu. Pri trasiranju v nekem srbskem gozdu so ga našli ubitega. Brat polkovnik Mašin sodi, da je z njegovo smrtjo, v zvezi Draga, ki mu je že tedaj postajala nezvesta. Z rodbino Mašin sta v sorodu četrto rodbini dr. Černy in dr. Plazek. Dragi poročajo tudi, da se je imela po šinovi smrti poročiti z nekim franc. t

čarškim stotnikom, a porušbo je odbila, ker je že tedaj upala priti na srbski prestol. — Umorjeno Dragino truplo je bilo vse razmesarjeno in imelo baje skupno 47 ran, zadanih s sabljo in samokresi.

»Dnevni list« priobčuje poročilo o raztelesenju trupla kralja Aleksandra: Temenica 11 mm. debela (pri normalnih lobanjah je ista k večjemu 6 milimetrov debela). Veliki možgani zraščeni s temenico; mali možgani hipertrofični (preobilni); jetra nenavadno velika, črne barve in zamašena.

Neve začasne srbske znamke pridejo v petek v veljavo. Mesto slike kralja Aleksandra pride srbski grb z napisom »Srbija«, obdan z lavorjevimi vencem. Vse znamke z Aleksandrovo sliko pridejo takoj iz prometa. Obenem delajo priprave za nove znamke s sliko Petra I.

Kraljevski konak ima lice, kakor da je ves oropan. Po sobah so sledovi krvi, ker sta se kralj in kraljica že ranjena hotela skriti pred zarotniki in hitela iz sobe v sobo, sobna oprava je poškodovana, oglekala prestreljena; tla po sobah so z dinamičtom poškodovana, v cellem konaku je pobitih 642 šip. Vstop v konak ni nikomur dovoljen. Vse je zapечатeno, med tem tudi velika železna skrinja, v kateri so tri vložne knjižice od neke angleške banke na ime kraljice Drage. Baje je imela Draga pri oni angleški banki naloženih 16 mil. frankov.

Društva.

(Slovenska Matica) ima jutri, v sredo dne 17. t. m. ob polsedmih popoldne v veliki dvorani »Narodnega doma« svoj letnji redni občinski zbor, h kateremu se vabijo gg. društveniki najuljudnejše z dostavkom, da je za sklepčnost potreba navzočnosti 40 društvenikov.

Telefonska in brzojavna poročila.

Szell demisioniral.

Budimpešta, 16. junija. (C. B.) Ministerski predsednik Szell je naznanil v današnji seji poslanske zbornice, da je v nedeljo podal ostavko in jo je cesar vsprejel.

Dunaj, 16. junija. Osnovanje novega kabineta bo skoro gotovo poverjeno grofu Štefanu Tisza, ki je bil tudi pozvan k cesarju.

Kranj, 16. junija. Nocoj je tu umrl vpokojeni uradnik Mihael Schorl, star 83 let. Imel je lepo starinsko zbirko, v kateri je Prešernova doktorska diploma.

Dunaj, 16. junija. (C. B.) Zbornica nadaljuje nadrobno razpravo o zakonu glede nedeljskega počitka.

Dunaj, 16. junija. V držav. zboru je bil danes pri glasovanju o nedeljskem počitku velik šum. Ko je hotel socialni demokrat Pernerstorfer raz nekega drugega, ne svojega sedeža, postaviti neko formalno vprašanje, zavpil je Vsenemec Stein: »Na svoj prostor mora iti!« Socialni demokratje so pričeli Vsenemce psovati. Pernerstorfer je klical: »Pobov ne bom ubogal!« Vsenemec so mu klicali: »Izdajalec!« »Renegat!« »Ali ste že pozabili, da ste tudi Vi bili naš!« Glasovanje ob pol 4. uri popoldne še ni bilo gotovo.

Trst, 16. junija. Danes so hčerka v Belgradu umorjenega ministra Markoviča v zavodu »Notre Dame de Sion«, kjer se nahajati 12 in 14 letni deklici, naznanili nesrečno očetovo smrt. Deklice ni moglo potolažiti.

Praga, 16. junija. Nemško časopisje se peni jeze, da so bili pri nedeljski češki slavnosti napadeni trije

nemški burši, ki so izzivali z buršovskimi čepicami in pruskimi trakovi. Čehi so buršem strgali trakove in jih pretepli.

Varaždin, 16. junija. Potrjuje se, da je bil pri zadnjih demonstracijah, ko je vojaštvo streljalo na demonstrante, od zadaj ustreljen stotnik 47. pešpolka Kane iz Maribora. Ustrelil je nepriljubljenega stotnika eden vojakov. Vrši se preiskava.

Varšava, 16. junija. Tu se je poradlo veliko poslopje, 19 mrtvih ljudi so že potegnili iz podrtin, pogrešajo pa še več prebivalcev, ki so stanovali v podrtem poslopju. Računajo, da je mrtvih pod razvalinami 30 do 40 oseb.

Belgrad, 16. junija. Deputacija, ki bo šla novemu kralju nasproti, se bo danes sešla v Belgradu in po noči odpotovala.

Belgrad, 16. junija. Veliko število srbskih dijakov se je iz inozemstva vrnilo sem. 200 srbskih dijakov z Dunaja je poslalo novi vladi svojo zaupnico.

Belgrad, 16. junija. Novi kralj srbski Peter Karagjorgjevič je po umoru Miloša Obrenovića bil z očetom izgnan iz domovine, ker so očeta dolžili so krivde na umoru. Tudi vsa njegova posestva, mej njimi tri hiše v Belemgradu, so takrat zaplenili. Sedaj, ko se iz prognanstva vrača nazaj v domovino kot kralj, dobi vsa posestva nazaj.

Belgrad, 16. junija. Poročnik Lazar Jovanović se je ustrelil, ker ga tovariši niso pustili, da bi se z njimi udeležil zarote. Radi tega preziranja se je mladi častnik ustrelil.

Belgrad, 16. junija. V mizici kraljice Drage so našli kompromitujoča pisma, katera je Draga še kot kraljica pisala nekemu mlademu generalu.

Belgrad, 16. junija. Nasprotstva mej častniki in Draginim bratom poročnikom Lunjevica so se poostрила, ker je Lunjevica nedavno v častniški družbi v pijanosti se bahal, da v kratkem postane prestolonaslednik, in je izklepetal podrobnosti o načrtu, kako se to zgodi, nakar je Lunjevica dejal tovarišem: »Skoro ne bomo več skupaj pili, ampak glave bodete klonili pred menoj!« Skrajno ogorčenje proti Dragi pa je povzročilo to, da je par dni pred umorom udrila v sobo, kjer je imel ministerski svet sejo in v katerem so resni možje prigovarjali kralju, naj popravi saj nekaj krivic. Draga je stopila pred kralja in zaklicala: »To se ne sme zgoditi. Pest moraš kazati narodu!« Mnogi sedanjí novi ministri po umoru niso hoteli prevzeti vlade, a zarotniki so jih v to prisilili z napetimi revolverji.

Belgrad, 16. junija. (C. B.) (Ob 9. uri dop.) Kljub včerajšnjemu pozivu mestnega zastopstva, ki vabi meščane, naj zatvorijo prodajalnice in mesto razsvetle, ne kaže mesto nikakega prazničnega značaja. Prebivalstvo zadnji dogodki niso mogli zdramiti iz apatije. Včerajšnja razsvetljava ni bila posebno sijajna. Vojaška godba je svirala po mestu. Vili se je dež ter skoro pregnal ljudi domov.

Monastir, 16. junija. Albanske prvake so iz Ipeka, Prisrenda in Djakova uklenjene peljali v Carigrad. V severni Albaniji stoji 60.200 turških

vojakov z 200 topovi. Anatolski vojaki ropajo meji prebivalstvom.

New York, 16. jun. Bivši okrajni glavar v Litiji Fr. Vesteneck je v Ameriki zaprt radi raznih nepravilnosti.

Umrli so:

9. junija. Peter Ebner, livar, 33 let, Linhartove ulice 8, je bil z nožem zaklan — Ivan Mekinc, sprevoznik sin, 1 mes, stara pot 4, Enteritis.

11. junija. Franja Balanc delavčeva hči, 3 leta, Streliške ulice 15, Seteroderma et Bronchitis.

12. junija. Terezija Jaklič, kuharica, 60 let, Založkarjeve ulice 14, Carcinoma hepatis. — Fran Ks Souvan, veletržec, 67 let, Selenburgove ulice 1, ostarelost.

14. junija. Pavlina Dopfer, dimnikarjeva žena, 43 let, Hrenove ulice 11, jetika. — Franja Škof, branjekva, 50 let, Kongresni trg 15, Nephritis chron, como uraeni cum — Elizabeta Thomas, šivilja, 85 let, Gruberjeva cesta 1, ostarelost. — Helena Jerina, posestnikova žena, 34 let, Karunove ulice 16, jetika.

Meteorologično poročilo.

Višina nad morjem 306.2 m, srednji zračni tlak 746.0 mm

Ura	Čas opazovanja	Stanje barometra, v mm.	Temperatura po Celsiju	Vetrovi.	Nebo	Padačina v 24 urah v mm.
15	9. zveč.	730.3	14.4	sr. jz.ah	jasno	
16	7. zjutr.	731.0	12.9	sl. svzh.	jasno	0.0
	2. popol.	731.5	21.1	m. jz.ah.		

Srednja včerašnja temperatura 16.3°, normale 17.8°

Dunajska borza

dné 16. junija.

Skupni državni dolg v notah	100.25
Skupni državni dolg v srebru	100.—
Avstrijska zlata renta 4%	120.90
Avstrijska krona renta 4%	100.45
Avstrijska inv. renta 3 1/2%	92.40
Ogrska zlata renta 4%	120.55
Ogrska krona renta 4%	99.40
Ogrska inv. renta 3 1/2%	90.90
Avstro-ogrške bančne delnice	16.30
Kreditne delnice	660.25
London vista	239.45
Nemški drž. bankovci za 100 m. nem. drž. v.	117.25
20 mark	23.45
20 frankov	19.05
Italijanski bankovci	95.20
C. kr. cekini	11.29

Naznanilo.

Ker ni včeraj monter došel, ni bilo mogoče poskušnje s kosilnim strojem včeraj napraviti.

Kosilo se bo de torej zanesljivo pri lepem vremenu jutri v sredo popoldan ob 2. uri na isti senožeti in pojutranjem, to je v četrtek ob isti uri v mestnem legu pri mostu.

Spoštovanjem

Karol Kavšeka nasl.
Schneider & Verovšek
v Ljubljani, Dunajska cesta šte. 16.

398 13

Zarezane strešnike vštricne
(Strangfalzziegel) in francoske (gepresste Falzziegel)

zidarsko opeko

cement, roman in portland

glinaste peči in štedilnike

plošče za tlak, šamotne in cementne

kot vse drugo stavbinsko blago

ponudijo po najnižjih cenah v poljubnih množinah

F. P. Vidic & Comp., Ljubljana.

Angeljnovovo milo

Marzeljsko (belo) milo

sta najbolj koristni

štedilni mili

za hišno rabo.

Dobivate jih po specerijskih štacunah!

Pavel Seemann

izdelovatelj mila

in čebelno-voščenih sveč

v Ljubljani.

Nakup in prodaja

vsakovrstnih državnih papirjev, srečk, denarjev itd.

Kavarovanje za zube pri izrebanju, pri izrebanju najmanjšega dobika. — Promese za vsako izrebanje.

Kulturna izvršitev naročil na borzi.

Menjarična delniška družba

„MERCUR“

I., Wollzeile 10 in 13, Dunaj, I., Strobelgasse 2.

Pojasnila

v vseh gospodarskih in finančnih stvarih, potem o kursnih vrednostih vseh spekulacijskih vrednostnih papirjev in vestni nasveti za dosego kolikor je mogoče visokega obrestovanja pri popolni varnosti naloženih glavnih.

134 208